

Emporium

En. pkm

Փակ 2

6 ՀԱՅՆԵՐԸ (ՏԱ ՀԱՅՆԵՐԸ)

1847

የኢትዮጵያ

ԱՐԵՎՈՆԻ, Տ ՅՈՒՆԻՍ

ԱԱՏ առնելէ վեր մայրաքաղաքիս երեւ Եթե ուստի մականենից՝ ուրիշ մեծամահ բաղադրներուն պէս Ակագեմիա կամ Շեմարան մը ունինուց կը բաղդային . եւ թէստո մեծափառ հայորդ՝ տանիւց և զիաւութեանց յառաջադիմութեան մեծ եռակ ունենալով շատոնց բաղադակնին կոտարել կ'ուգեր, բայց զննազն պարագաներէ ու գծուարութիւններէ արդերսեւով հոգին առ մերժի օրերը հանգի հրամարամով առ Շեմարանը հասաւած :

“Այելք Գլուխնանսոս ռարաբին՝ Խոսուծց
շնորհար Խւարժոցոց կայսր, Հռոմի պարիսից և Ե
րահետքայի Յագաւարուն և այսին, եւ այսն. — Այելք
փառաւոր Նոխորդութերուն օրինակին Համաձայն՝
ճանշարք որ ուտինունց յաւաթաղիմութիւնը և այս
Հիմնական դիմութեանց սուրբութեանց քաղաքական
ընկերութեանց օգասին ու կատավորութեան գիտ-
ճանին հասնելու համար Երեսից միջնադարուն մ. կի-
է, եւ օգտակար զործքերով առ բաներաւ և ան-
ինքող մարդիկներուն ըստիք ու փոյժը մեր համա-
թեանքը քախաչերել եւ իրենց նպաստաւոր ըյազ-
ու զերով մեր կայսերական մայրաքաղաքը Ուիշտու-
ուսմանց Տէմպուն մը հաստուել վճռեցիք, եւ
առ Շնարքներին վոյց եաւել կարգութեան ինքերու-
թունք, պղուկ իրեն հանուններու պահի ուղարկին.

Վահագաղութեանց առաջին հատուածին մէջ Հեմուստին Գալիճանը կը բացարարի, որ է իր անդամներան զննութիւններով և ու որիշներու բաժանելութիւն և սպասարան թիւն տալով՝ ուստի այս ու գիտութիւնը ծագեցընէլ: — Երկրորդ ու երրորդ հատուածին մէջ մասնաւոր կերպով մի հեմարտանին նշագիրի ու անոնք զբացիլը, որով ևս քանի զատ բաժնուելիքը կ'օրոշարի: ուս ուսնուելիքներն են Մայթեմանիթիկական և Թնակութ գիտութիւնները, պատմութիւն, Ըստիառաթիւն և Արդարագիտութիւն, Բնաւանդ հայրենիք (գերմաներէն) լիզուին ու անոնքը: Առաջի և կը հաստատար որ Ճեմարանը երկու գլխաւոր գտու պիստ բաժնուել պատճենը, առաջինը՝ Մայթեմանիթիկական եւ, Թնակա-

զիստը թիւներու համար ողբա՞ռ բաց, եւ երկրոգը՝ Պատմութեան, Անդիստեան եւ Եղանգիստեան համար։ Ի՞պէ առաջ առ երկու դասերը գիւրա թիւնեան համար ողի եւ պղի մասունք ողիով բաժնումն

Պողոսը հատուածին մէջ չեմարանին բնէ կերպով իր որաշութիր կատարելիքին մաս կը եռասի, որ աս է. Եւ Եպանձնին դասերը՝ իրենց մերարկած ուսումնական նիւթերու մայ խասերու համար, եւ երկու դասերը մէկանը իրենց զգճքերան կարգադրու թէ ամ համապ պիտի ժողվնն ու խորհնն ասկէց զատ սարին մէկ կոմը երկու անգամ համեստու որ ժողովին մը մէջ ունենակիններու շատ բացառ թէ են առջև բարձնեներուն եւ եղած փոփոխութիւններուն Համարը պիտօք տան: — Տ. Վ. մէն տարի յեւնարանը՝ իսկով զրցուած ու առանձական նիւթերու մայ շնորհած ամեննէն ըստի զրուածներուն շար պարգևե պիտի օահման, եւ արդանառուներուն պիտի տայ: — Գ. Եպանձնին բուն աշխատութեանց արդարիքը զունազան մէշատականներու մէջ պիտօք հրասարակէ, եւ տնօնց զրագան նիւթերը եւ արթիններէն առած աւզեկութիւնները՝ զանազան գրուածներով որի ամ յայսեց: — Դ. Տէսաթեան կողմաննէն իրեն առաջարկուած ինպիրինները աղէկ պիտի գննէ ու համար տու:

Հիպերուր ու վեցերորդ հասածներն մէջ
կը յայտնել Կարպը թէ ու Ճեմարանը իր առանձին
պրոցուորմանքեան տակն է, և թէ Բնիք Հոգա-
բարձու մը պիտ' որ անուանէ, որոն էեւ քրիստո-
նակունք կարենայ իր բաղադափը լայսեր յայտնել
կամ իրու ողութիւն եւ պրոցուորմանքիւն ինզիւս
և տերութեան առ ոնենքուն կամ պաշտօնեանե-
րուն Տիա ունեցած զգութը գործել : Աս Հոգա-
բարձուն մինչքանից դրաւած կարգագործ թեանց
պահաւելուն ու Ճեմարանին բռնած ճամբուն վրա
կայսեր պատասխանառութեան է :

Հօգմներորդ հաստածը Ճեմարանին անձիքներուն թիւք Քորոշէ, որոնք պիտու ըլլան է. 48 Արական անդամներ, որոնցից 24ը միշտ գիշենա դանուելու ևն. և. Գաշերեց մը, որն որ Նըեր տարի մերկը նորէն ոդիմուր բնարուր. Գ. Գաշերիցու փախանորդ մը. Գ. Երկու տառ Խորոշիք, որուր չըսր տարի մերկը պիտու ըլլարու Բն և. Պատաց անդամներ, որոնք ԱՎՆ տեղի պիտի ըլլան. Զ. Թղթակից անդամներ, որոնց թիւք մերկ մերկ է անդամներ.

Ավելարդի կրտսաց ըրբությունը : Ավելարդ Հասուանձ ՀՆ պիտին առառափիք-
քի բարոգ Հասուանձը վերը զբուոծ անձնութերուն
ընսրբութեան վայ կը խօսի . այս նկըն թէ գահե-
րեցն ու երկու առենապայմանները՝ իրական ան-
դամներուն մէջն պիտի ու ունանին եւ անոնցութ-
ովա՞որ ընթարութն , ու Կայուր ընտարութիւնը պիտի
Հասուանձ . իսկ գահերիցուն փախանորուր՝ Հոգա-
քարձուն ուղի իրական ոնկառութերուն մէջն պիտի
ընթարութ ու Կայուր պիտի Հասուանձ : Խրական ան-

զամներէն մէկը պահսած ատօնն շեմարադղ պիհա-
կաւ երեք հոգի պիտօր բնարկէ, ու Կայսրը անոնցով
մէկը պիտօք հաստատուէ. Այսորդու պատճեց անդաշ-
ներն աշխարհու անզ ամենքը պիտօր ընորդն ու
Կայսրը հաւանակիթիւն պիտօք տայ: Խաչ թղթակից
անբոլովները՝ իրական անդամները իրենք իրենցուք
կ'որոշեն. Այսուեւ Հարկաւոր եղածն չոփ իրենց
օգիտական անձններ ու ծառաներ կրնան ունենայ:
Վա առեն բնորութիւններուն և ընդհանրապէս
բոլոր որոշն անձներուն մէջ միայն իրական ան-
դամները կրնան ծայն կամ քուէ ունենալ:

Համար չըստ բորդ համարածէն մինչեւ տասն-
ութեավ թնդեղութ համար ածք Ճեմուկանին զրամական
ունենաւ: Ճեմուկանի պայ կը խօսի: Ճեմուկուր տէրու-
թիւնն զանձէն տարուէ տարի 40,000 ֆիորդն
(440,000 սուր-լու տէկի): պիսի ընդունի: Ճեմու-
կուր Ճեմուկանի: Իր ինչ բանի համար հրշակ
առցիկ պէս աւնենար յառաջադրոյն աերութեան
պիտի որ ինացինէ: ու տարուցի վերջը ըստ ծափքը
պիսի ցուցրեն: Ձեւ որ ըստն ծափքը 10,000 ֆիո-
րդնի համար, ա եղած տակի՞ Ճեմուկանին հա-
մասառն զըսիս պիսի մայ: ըստ ասոր համար աէ-
գութեանէն տառած տուրքեան տասկը չըսիսի պակսի:
('Ճեմ երեւելիք ծափքերը' որուր որ համաստուն ու
մոյրինեալ չէն, Ճեմուկանին պիսի քննուն ին ու հա-
մասառն: 'Վահերեցը իր պաշտօնին մէջ մացած
առևն' տարին 3000 ֆիորդն ու ոճիկ պիտի որ առնու,
գուհերիցուն գիտակուրը՝ 2500, ա երարացը՝ 1500:

Տանուալթերը հստուածք զեմարանին
երաւան կը ներառէն ա. արաւուալթի բնակրան վրայ կը
հասի, որ տառնը են. Ե. Իրական անդամները,
դաշնակցը, զանգից և փախանորդը ու տակա-
ղովիրները իրենց համար որոշուած պատուի նշա-
նադրեաւոց (Ե-Ամբողջ) կրնան գործ ածել: — Ե. Դե-
մարանը՝ Դ. Հստուածքն մէջ որչուածքն հստե-
մատ, ամեն տարի կը նայ չորս պարզեւ խոսուածաց
և բաշխել: — Ա. Եթ տառնը որոշած զրու ածեն-
ուուն մատենադիմերուն պատշաճ վարձքը կը նայ
առաջ, ևս առոր փախարէն կրնայ մատենադիմերէն
ուստի որ պայմանին զրու ածեննը ու նեմարանին
ուղարկան ստացուածքն ըլլայ: — Դ. Եթեն հար-
կա որ Եղան աերուանքը աերու թենան չինուած-
երէն ուստի արուի: — Ե. Զգել ուղած զրու ած-
երը, աերութեան տպարանին մէջ կը նայ առանց
ուղին ապել տալ: բայց յստ ուղարկու աերութեան
համառանին ուժուոր անենայ: — Զ. Դեմարանի
անդամները կրնան հրապարակական զրաւուննե-
րէն եւ սրից ժողովածօյից տեղերէն, մեծերան
հրամանաւը իրենց հարկաւոր եղած զրգերն եւ
որից ըստերը գործ ածերու համար առնու: —
Ե. Հասպահաց կրթութեան աեւդերն ու դար-
ձիքնը իրենց փարձերուն ու թիւններուն
համար կրնան գործածել: — Ը. Ամեն եղած
ուստի մական ըստերութիւններուն հետ կրնան թէց-
թիւնից ու խարհրդակցից:

զիքուն՝ ուստի եւ պրոցուեցաւ որ Եմի Ժիրարտէն
առենակային բռնէ առջեւը իր բարձ ալիքասամառ-
թիւնը ցուցնէ։ Եմի Ժիրարտէն մանեւրին փախ-
ուր չեր ցացրներ, հազար մանուշանդ թէ կը որդիւր
թէ թիշ որ զրած ու Հրապարակած և բարը ճշ-
մարիս էն, ու ցոյսնի պատճառներս պիտօք
ցուցնէ։ Հաւելիսի 17ին պատգամանքներուն խոր-
շրպեանը մէջ Ժիրարտէն բեմը երա ու ըստ
Արգէտաւ ու բանիս մէջ շատերոն անունները
Հրապարակած պիտօք բացանուն, անոր Հաննար
կը ինդրիւմ որ առ բանիս վայ գոները զայ, պա-
նիքն՝ գաղտնի ուսանց Հրապարակութեան խոր-
հուրդ ըլլայ։ Վաստավարիութիւնը առնեն, ին-
քունների չեղաւ, մանաւանդ թէ պաշտօնեանը ը-
ու ամենքն ալ սկսուն կանչել, թէ Գուն յառածն եւ
փախչեն, Հրապարակածնենէ կը փախնա։ Վա-
ստավարիութիւնը բանն առաւ որ Հրապարակու-
թասուն, ուստի եւ սկսաւ պաշտօնեանն բռնէ զեմ-
յառաջ բերել իր ուժքաստանութիւնները, որոնց
դիմաւորն է, բնույթն բախնը, թէ մեկուն մէկաբնն
ուսքով ուսպանչութեան (Պարուն-Ռամ) ու առ-
նակալութեան պատի տալ խռոսացած ըլլան, և
ուրիշ առանք ամրաստանութիւններ։ Վասեց զեմ-
յառ հիւշացէլ ներքին գործոց պաշտօնեան, ու
սկսաւ զննուն ու իր ընկերները չառաղ ութիւն Պատ-
գամաւորմանը խորհուրդը զեռ զին չոռաւ
ու առ բանիս պատախիսնոր առանձին զեռզանու-

թեմար. մը ասենակալոց ժողովքին խրկից։
Յունիսի 21ին էւս օրը ժամը 12ին առևնաւ
կայսերուն ժողովքը գիտուիերին դատին համուր դա-
տաւուածին նույնացաւ։ Եշիս։ Հարիւմ երկու առևնաւ-
կող ներփառ էին։ Պ. Ավանուար իր ժողոված աեղեւ-
կու թիւնները կարդաց, որ 308 երեսն աւելի էին
Նազր Պ. Տրամակը բնդհանուր փաստուրանը կան-
չուցաւ, որն որ իր ամբողութեանութեւ ամ դրու խնդրու-
կարդաց, պայմ. ինչպէս կը լսուի, Դիւանիւր, Աւա-
րարմանդիւ ու Տէւարրա առևնուն պիտու որ կանչուին
մարդուր, պոյշեց որ Տիրանիւր հիմն մինչեւ որ
վիճուն ելիք, ամէն առ անհաստութեան վիրարու-
րած թիւններն ու պրաւածները զավանի մնան։
Խոհ ժիրարտներ զատին համար փարիփէն Յաւենի-
ով շահի կը գրեն որ ասենակալներուն ժողովք
նոյն կամ ձիրարտներ ապատ ու տունց յանցուդիւ

11-0115-100

Այս տեղում թեան յուրիքը ազգի խնամալու համար հայոցին օք կը սկսենք Հաս տեղում իր պետք

Ապահովացուց թագու սիները առարկեանի արք շաւանքեն առաջ (1808) ապքին վայ բացարձա իշխանութիւն ունեն. բաց ի սիսկայեան դա սուներէն, որ որ ժողովուրդը առանձին իրա առներներ ուներ գաւառական ժողովքներ ժողով ըստ. հասուրակաց ծափերը կարգաւորելու ու արքունի առաքերը զօսչելու, որն որ Հայ պարքե ի ան ունեն: Վայ զա առները Գաղղիացոց սահմանի վրայ մարտի որէնքներէն ազգու են: ու առ իրեն ամեն իրաւակներն ու ազգաւաճիները և առեւ կանունեն: Ապարան երբ որ Հմբ Պարպաննե բան ցեղը Սպանիայի թագաւորութենու մերժեց ո իր Յովուշի եղապար Թագաւորեցաց, նաև առ Շ

Աս հեն օրենքութեան մէկն այ ան էր որ միացն
թագուարդներուն մասն զաւուկները կիսազին Սպա-
ռաբուայ թ ագք աւալու : Քերաբնանասու է . 1839թին
Մարտի 29ին առ օրենքը թիվը , ու իստիքն յա-
ջորդութեան օրենք հարապակեց , որու թէ սպա-
թէ կոնցու կիսան թագուարդէ . ասկէց քիչ մը-
եադը Հակոբենքէրի 10ին հիմանուան թաղուաշին
ծնա : Հօն Կարլոս իր եղացըր՝ իր իրաւանքը
ուսացանելու համար աս օքնուր շնորհուեցաւ ու
բազուքը Դիերամբանաս (1833) մեռաւ , ու իր
թագուարդութիւնը խորվածեան ու շփանթիւնն
մէջ թագուարդէ կամ Խզագէրու է . իր եկեք
արարուան աղջիկը թագուաշի հարապակուեցաւ ,
ու մոյրը Մարիամ Քրիստոնէ թագուարդութիւնը
կը կոտամարքէր : Ապամիհայի միջն ու հարապակին
գաւառները Եղիսաբէթը իրենց թագուահի ընդու-
նեցան , բայց աւալորու ու Պահապէսան զաւուերը
ու գեղացիները ջան Կարլոսը թագուարդ հաջ-
կեցին . իրենց ազատութիւնները կամ Գուերաս
պաշտպանելու համար , եւ պայտա սկսաւ ան զար-
հուրիէ պատերազմը որ եօնի տարի տևեւց , որուն
մէջ իսկզատ Զուլուա - Կապէ կուի Ցան Դուրանի
կողմանէ մեծամած քաջութիւններ բրա : * մինչեւ
Մարտի դիմի մեամբը Ցան Կարլոսը պարտա-
ւորեցաւ Կարլիս անցիկ (1839) , ու հօն զբո-
շութեան մէջ մաս միշտէն որ 1845ին Ազգամիհայի
թագուարդութիւնը պաշանչան կը է համարեցաւ .
բայրը իրաւունքը իր Կարլոս որդի ցին , անձննեց , որ
որ յատաշուզ Աստուրիսի իշխան Կանուանուէր
ու Տիգր Տուն է մասնիք կամ Կրուու :

Ուստի մայրինք կամաց որն որ Գաղղրայի Պուրա
քաղաքը գգուշութեան մէջ կը կենար, անցիա
տարւոյն մէջ Համբառ մը պահպանենքրուն ձևա
քէն ներբրյանքը ազատելով՝ պէտք ի Լուսան վախառ
ու իր հողմնակիցներուն հազի տաւառ, նարեն ազդի
անոին ուոր ելլուցւ։

Անգուհին 1846ին Հակոբմիերի 10ին ի
հօրեցավը տղուն Ցած Գրուշչագոյն հետ պատ
կուեցաւ, իսկ իր քայլը Նուբիա՝ Գաղղրացւու
թուղարին որդւոյն Սովորանտէի գրսին հետ։ Այս
կրկին ամսաւանութիւնը Գաղղրացւուց ու Անգղիա
ցւոց թափառութեան մէջ գժտութեան պատ
ճառ եղաւ, որպէսիւն Անգղիացիք չէին ուրիշ
որ Պատրիայի թագաւորները Ապանիացւոց թա
գաւորներուն հետ պանզիս մերձաւոր ինամու
թիւն աննենան։ Անգուհին ամսաւանութիւնը
գժրախտ եղաւ, որպէսիւն ամսաւանութիւնն
միջապէս եղաւ, որպէսիւն ամսաւանութիւնն ան
միջապէս եղարք երիւ, ամսաւանութիւնն մէջ (ին
պատճենաւ պատ ու հոսու ին) գժառ ենիւն։

պատճեռութիւն սարդ չըստացաւը ք ու առ մըս և
ելաւ, որն առ մինչեւ Հիմա կը տեսէ:

Գար լիս զնելը առ ամէն բաները տեսներու
է երեւաց որ առ վերջի ամեններս տէկի եւս հազ
առած րյածն, որուն վրայ Գերմանիայի լավդիք
ներէն մէկուն Փարփակէն Ռումինի ԵՅին սպագէն կ
զրէն: «Առաջարկներային լուրերը շատ ձախորդ են
Շերտաւ գալաւն ին ժողովական մէջ սաստիկ ա
պրատուրութիւնն հազի մը կը տեսնուի: Անիւնէ
բարի մէջ ընդհանուր ապատամբութեան մը վսի

Digitized by srujanika@gmail.com

Ճ.Ա.Ա.Ա. աւ Տեղա Յանիսի Հմէն կը ծա-
խոցանէ թէ Զինու մաշնէն եկած մերջն լուրե-
րէն՝ թէ Համդ-Կանգէն Ապրիլ 26ին գրուած նո-
վինանույք որ Ապրիլի 15ին Լաբիկը հրաւանձաւարը
աւանդեց որ Քարինքինասցին նաև ահանդիսները
մէկան մէջ տեղացիք են Խաւերու գամարտակի-
վաց յարձակելու վրայ են, ու թէ որ յորդա-
կերու ըլլան՝ Գարդիացիք ազատնելիք չունին, երկու
(Քէնչան) նառով գատնին հասեր ու սկսեր է զար-
մէլ: «Ի՞րքինքինասցիք թնդանօֆնելով պարու-
տած 5 մէտ նաև և որիշ ճռ-ճռէ բռուած նաւե-
ռնին եղեր: Ճռագեւը փափէր ազատեր են, իսկ
մէծ նաւերը Գաղղիսցոց այ կրակին զըս եղել պար-
եւ կամ ընկզմեր են: Վարդինքինասցիներէն 1000-
աւելի մորդ մոռեր է: Խսկ Կաղզեցոց կողման
երկու հոգի ծանր միքաւորեր են, որոնցմէ մէկ
մտներ է: քանի մը հոգի ու թիեթեւ միքաւորեր են

թէրը Յանձնիք 30ին առ լուրերը կու տոյս : “Եւ անդամնան ան Հեղիսուսամինն սուբհանվակի երեսելու ու լուրջու արժանին լուր մի չօծնի , որովհետեւ բացը Ծննդղական Հնդկաստանի աւրութեան մէջ խաղաղութիւնը կը տիգէ , առոր Հակառակ Գուգաց զիսոց ոց աւրաւթեանն Հնդ - Ասեգէն Ասպիիի 28ին առ առ լուրերը Դաշտիացոց Վարփիյէ 15ին Քորին քիսացին Կառահանդանին մէջ ու Անգղիսոց ոց Ազգինուց ոց անցն անկիզըք Կանդանին մէջ Անենացոց Շետ ունեցած Կարւենըը կը ծանուանեն : Վարփիյի Իր երեխ անգղիսոց շոգենանել՝ որոնց մէկուն մէջ էր Հնդ - Ասեգին կուսակաը ու Հնդ Եւեխո , Պան զննի գետին մէջ մասն : Վարփիսոցի նաև ահանդառտինն թումբերը ապարհանելէն ու Հանգարանց ները կառագով ոդր Հաներին հաւեւ , Երեսունը մէջ ժուման մէջ յազմակեցան , կետին բահանեցան ու հաւանաւ առ առ 827 կենանաւներ գալուցին

Աինչ ացիք պատփախ յանկազծ ոկի յարձակումնեաստիկ վախճառագիշ շատ քիչ ընդդիմացան : Եթէ կերպով օրը Անդղիացցոց կու ուսիացը Քիյանիկ Ամենաց ող գործակալին համանեն խաւրեց որ Անդղիացցոց հիւպատուարանը դայ, ուր բալոր քաջարը պրենսպատարալը Անդղիայի վաճառականութեան ու ամէն օտարականներուն քաղաքը մտենլու աղաւալնեան պարզմաները առնեւր դրաւ : Խորս առ գործքերուն մէջ ամենն առնենի զարմանակու արժանի էր Աինչ ացի ժօղովրդեան Անդղիայի ող ոզածներուն փոյ ընդդիմն թիւնը, որոնք որ կայսերական զարծ ականը պատասարեցաւ ընդունիլ աշխարհեւ Ժաղովուրդը գումար դ ունեն Անդղիացցոց գործակալին տան առնեւր և ողիմեցան կառապի ձայներուն ու քարեր Անտառովք : Վաղքին պատերուն վրայ ծանուցան թ զթեր իրացացն, որոնց մէջ Քիյանիկը իրեւե մասնիչ կը ծանուցանեան, որ վիճրը բարբարուաց ծախած ըլլայ : Վանառցան թ զթեւ բէն մէկուն մէջ պարտէս կը ըստն Անդղիացիք միշիք դէմ ապատամիւնցան, Քիյանիկն միտար Անդղիացցոց միասած է, իր անօրէնութիւնը մահուան արժ անի է : Պէտք է որ ամէնքու ալ մէկուն ժապավենը, պայտուագործանները ու դին (իշտ) ճամփուն վրայ նետենք ու գործքը ամէնն, ին օրինաց գէմ չէն : Այսպէտ Պանդ մէնին շատ բանակինները Անդղիացցոց յարձականն ունի առ ամէնն առատարարութիւններ հանեցին

‘Եւն ատելու Ասդղիայիք այս իսկ քաշը ին
վայ յարձակելու պատրաստութիւն կը տեսնեմ։
Վարդին են առաւելուն կանուխ ուժանագուժիւնը
պիտօք ուխէր, երբ որ Գանդամի մէջ էզող տե-
րութեան մարդկեներաւն գիշանէլը՝ Վարդացոց ու
կուսականին ծանուցուեցաւ։ Եւս մը կուսականը
յայտարարութիւն մը հանեց, որուն մէջ կ’իմա-
ցնէր թէ Անձեացիք այս վորդինին մէջ հպատա-
կեցան երբ որ քաղործին դիմո՞ր բավանդակ կոր-
ծանէր, միանդատնցն Անձինին ընդունած ուղա-
մանները դարձելով կը ծանուցանէլու։ Ու դուրսնա-
նելու են որ Անդղացիք երեք տարին եւպայ աշա-
տութիւն պիտօք ունենան Գանձ մը քաղաքը Հո-
մուրակ մանելու, իրենց նաև երան խարիսխ նե-
տելու համար մանաւոր յարմակ տեղ մը պիտօք
որշակի, մաքսատունը՝ Անդղացիք զործակիցն
ունեն հեռու տեղ մը դիմո՞ր ըլլաց, եւ վերջապէս
Անդղացիք Կ0 թափարի շափ տեղ պիտօք որուի։

Ժողովրդեան կողմանէ քանի մը անգամ՝ ապահովագրութիւն ան փառձեր և զաւ, բայց վուճ տեղ է տեղ։ Ենթափացիք տմէն որ արուածաններուն մէջ համարձակ կը պարագին, և յ սովոր բզբ առ բանակունք ընդդիմութիւնը միայն սպառնալիքուն ու խօսքավ կրնալ յայսնել։ Տէրութեան մարդիկը հրաման հաւեցին ժաղարգիւն արգելէրով որ օսարականաց չուր կողմն չժողովրդեան արգելէրով որ օսարականաց չուր կողմն չժողովրդեան արգելէրով թեամբ իրենց շնչացն։ Այս կարեւոր որ յաստաջազն խօսքաթիւն մը չեղը ոյ նէ, երեք տարի անցնելուն և ապր երր որ Անդդիմացիք համարձակ բուժի քաղաքին մէջ երեւալու ըլլան՝ սաստիկ իրառութիւններ պիտի պահանջն։

ՀՈՒՆԴԱԿԱՆ ՏԵՐ ԲԱՐԴ-ԱՌԱՅ

א ב ו א ב ו ' ו ע ו ו ו ' ו

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՐԱԿՈՉԻՔ շատ գարերէ վեր ջրհօր բանալու
եղանակ մը ունենի որ մեզի ծանօթ չկը ։ չուսնիք
մը ճայի և ափելու մենցենոց մը կապելով մինչեւ
3000 առաջապահ ու առելի խորանիկ կը ժակէնի ։
Ես կերպվ՝ ան կողմէրը զանուող շաբ Խթերդու
կրօնաւոր քարոզիչը անցկեանարով ու իմանուալիս
ծցդիւ Երրորդիկի կողմէրը գրի ե, ու զործիքը
ստորագրելով դաշնակըր յայտներ է։ Կատիւա ու
Բ. ցիլիս առ Ամենացւոց կերպով ջրհօներ բացին
ու յայտնի պիտոնինը տեսնի։ Մրգեսեան կերպ-
ով ձոգերով ու երկաթներով ջրհօր բանալու
սովորական եղանակի՝ օրու շատ եալոք ու ժամանակ
կը կերթայ, Ամենայու ոյ շատամով բանալու ելքա-
ներէն մէծ տարրերութիւն ունի։ Տայց որով-
հանեւ առու մանրամասն տօսուադրութիւնը երբ որ
պատկեր ըսլըց, անօպես ու անքանական բան մը

տոպեր երիկի անմին, ծառերէն եւ թուփերէն բռը լըր մըրէ ու առէն զբաց վազուն ջուրերով պատաժ են։ Վասնի պարտեզի մը մէջ 15 հազարէն մինչև 40,000 խորշով կրնայ պահուիլ։ Խողուննիկը պաք մասաւներու մէջն կը ժաղինն ու կը բերեն հարգիր հասը երկու երկեր գարանքնի (15—20 խորշէ) կը ծախին։ Պարտեզին աներերը առ կենդաննիկը կ'առնաւն ու պարտեզին մէջ կը ձգեն, ամեն օր խսուզ ու կազմուի անընուզ կը կերակրեն։ Պարտեզին չորս հավմը պարտ չուրը կը պատէ՝ անդ տեղ ունարի կամ վանդակի ձեւով կազմածներ գրաւած են, որպէս վերջաւոր խողուննիկը անհերլ տանելու ըլքը, պարգևութիւն ու պայտած մեան, եւ նորը նորէն պարագին մէջ բերաւին դրուին։ Պարտեզին մէջ առ զին ուն զին անասաւ մասն սներէ (Եւսան) շենուած պալմի կըսուեր կան, որնը շտամ տաք կամ պաղ եղած առնէն խողուննիկուն պատսպարտէ կը բան։ Խողուննիկը ձնելու առ կըսուերուն տոմիլը կու գտն կը ժաղինն, եւ երկու երկեր մասնաշափ դետինը կը թալուին. ու մարդիկի անկից կը փորեն կը հանեն խոչըր խողուննիկը, եւ ծախու ու յարգու պատած մնան կնիւրա. մէջ եւ երբեմն պատպարտներու մէջ վնաշը ամեն զի կը խաւըրն ու կը ծախին։

ՀԵՂԵՐԻԿ Պ-ԱՒՆԻ ԹՎԴԻՆ, ԱԲԵԽՁԵՐԻ ՔԼԵԿՑՈՒՄՆԵՐԻ
ԶՈՐԱԿՐՈՒՅՔ

մասով և անօակց., շինելու հերազը, ու դժբառությունը շփող նիւթը: Վար վրայ եղած անմերի փորձներն իմացուեցաւ, որ ապէկ ելեկորմնական զարանիթն հաղորդուց մետավեճելու շինուած թիթեց առնելով ու շփելով ատելով առ շինելու ատեն խիզբուն թուղթը թիթեցին վրայ կոմերժութ ու անմեր եաքը մէկ կուսակի կառուով մը թեթեւ զարդելով փորձը կը յաջողի փորձին ատենոր թինելու զգաւշակի առ ուրիշ բանցէ, բայց եթէ առ որ թուղթը խիզբուն շինելու առնենք՝ թիթեցին վրայ մէկ զի չերիւայ ու առնենք չերիւ, ու մեասովն վրա առնելու ատենդ՝ մէկ զի բարերավ, հրելով ու առնենք շաբժելով վար շանուս, հապա թուղթը թիթեցին հաւասար հեռաւ ար (զակահուական) պէտու ես վեր վերցնելու ու եաքը վրա առնել, վասն զի թէ որ վերը վրացած անպատշաճիւնը շատ քիչ առ ըլլայ, թզիթն վրայի եղած ելեկորմնական նեղուկը (նիւթը)

գառակարով, Հյուելով՝ մեապանին կը հաջորդի, ու
կացեր կարծանեէ, որ աւելի մասն ատեն եղած
փողձին ժամանակը յայսմնի կը տեսնուի: Վեոր հա-
մար առելի առեկ ու գիւրին կը բայց երբ որ փոյտե-
շը բանակ մի առեւուա. թուովմբ մենք քայլ անցու-
մեն ողովես: Ե միւլու համար առենքն աւելի առեկ:

է կատար, բնապէս որ քիչ մը վերն ոլ զրուցեցինք,
անիէ եռարք կու գոն կարգաւ, բարդ, բաժնուկ,
մուշտակ ու խողանակ (ժէֆ), նաեւ շիտակ Եթուց
կամ ամի բայց մետաքս ասոր ամենեւին չգույր : —
Եթէ որ Կեցեան չիշ. կոմ Գրունիլին ան ուսին-
առիները անմիջապէս ասէի աղէկ լիցունի կուզես,
պէսք է ար շատ անդամ տաքցընես ու շիտս, եւ
այսպէս դործողութիւնը կրկնու : Արովինու ու
առնի շատ զարութիւն ունի թուզը, անոր համար
կէրք, այ որ ասով Ելեկուրունակիր ալ պիտօք շինեւ :

ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՌԱՋՈՒՅԹՆԵՐԻ
ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՎՐԱՐԱՐԱՆ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ (Հայոց)

Գ. Տ. Տ. Ա. Ա. որ տակէն անդամ դա չե կունենարաւ և
ըսմի ացքը շատ մը խմանալը՝ վաճառ ականաներուն
օպտակիոր ու հարկան որ բան է, ուղեցինք լրագիր-
ներն ու միջազգութ ժանուարնելի։ Խայց զրոյնին տես-
հազիւ։ Սուրբ համելուակին ելլեւէն մեկ երկու ։ Ճամ-
առաջ կ որոշուի, անոր համար բան լրացրին մեզ
շնորհալով զնել, զատ թզզի մէջ տառած՝ լրացրին
Ժամ կը բարենի՞ր։

BRITISH JOURNAL OF PEDIATRICS

Լ Ա Յ ՈՒ Տ Տ Ա Ր Ա Վ Ա Խ Ե Ր Ա Բ Ի Ր Ա Յ Ա Խ Ե Ր Ա Յ Ա Խ Ե Ր Ա Յ
անցելոյ տարածն 1846ին եկամոխ հաջու ը թե-
պէս արիշ տարիներէն քիչ է, որովհետեւ Աւ-
րագայի տնեն կողմը գդալանութիւն անպահա-
եղաւ, ի վերաց այս ամենայնի կը տեսնեազ որ
Յ միջին 882.273 ֆրանք, 92 սանթ կը յառա-
ջոցնան ու պայծառութեան համոր եւր ունեցուն
է, ինչպէս կը ցուցըն ընդհանուր մասից եւ, եղին
հաշիւր որ հաս անցու կը գնենք:

		Տպական	Առաջնական
Կուտայսի պարտավորական եկամուտներ		2,054,503	14
Գլուխական պարտավորական եկամուտներ		55,458	64
Հայոց պարտավորական եկամուտներ		84,017	13
Հայութական պարտավորական եկամուտներ		9,897	45
Խեզքառական պարտավորական եկամուտներ		174,376	56
Վարչական պարտավորական եկամուտներ		204,658	62
Եկեղեցական պարտավորական եկամուտներ		102,373	37
Պարագայական պարտավորական եկամուտներ		21,597	16
Յանձնական պարտավորական եկամուտներ		1,602	40
Ենթական կողմին կողմին ըստ պարտավորական եկամուտներ		1,028	55
Պարտավորական եկամուտներ		36,407	1
Լամպաշաբանայի և պահելութեան պարտավորական եկամուտներ		44,860	41
Լուսայի գուռափական պարտավորական եկամուտներ		9,088	68
Մաշտակի կողմին պարտավորական եկամուտներ		12,890	—
Մասնակայի գուռափական պարտավորական եկամուտներ		18,817	28
Հարժանայի պարտավորական եկամուտներ		14,919	89
Հորդակային պարտավորական եկամուտներ		98,386	90
Բորգակային պարտավորական եկամուտներ		24,595	—
Երրորդակային պարտավորական եկամուտներ		203,677	47
Վարդանական պարտավորական եկամուտներ		249,298	39
Սիելինայի և առարկայի պարտավորական եկամուտներ		92,714	56
Հետական պարտավորական եկամուտներ		87,858	83
Դաշտական պարտավորական եկամուտներ		45,770	77
Խաղաղայի ուրիշ կողմին ըստ յաշ-գուած է պարտավորական եկամուտներ		14,703	81
Եւրոպայի ուրիշ հերթական կողմին ըստ յաշ-գուած է պարտավորական եկամուտներ		871	81
Քառո՞ 1848 տարբան եկամուտներ		3,573,775	29
Առ 1848 տարբան եկամուտներ		309,612	38

Անդամականություն	Տարեկան պատճենագիր					
Հայոց առաքելություն. Համար արտօնություն է	613,813	—	—	—	—	—
Կոմիսիա "	1,099,324	35	—	—	—	—
Վ. Գրիգորի Բ. "	367,789	—	—	—	—	—
Վ. Մելիքի Հ. "	1,016,507	92	—	—	—	—
Վ. Վիշվանահան "	486,060	63	—	—	—	—
Տարեկան թիվ համարներ (Annals) և այլ որոշ առաջարկ բաժնեկան համար "	221,913	45	—	—	—	—
Վարչական բաժնեկան համար "	41,290	16	—	—	—	—
Տարեկան 1816 առաջարկ եղան ծախքերը	3,862,273	93	—	—	—	—
Կառավարություն "	3,113	98	—	—	—	—
Ո. Ա. Հայուականի համամական պատճենի	3,865,987	96	—	—	—	—

— 30 —

1. Առ լատինը ամեն էր քաղաքացին ուրի, որը կ' ինչէ: Տարեկան
զինը կանգնելին (ՔԵ.Ա) 10 փետրի արթավուն է, մեջ ուժ-
ութիւն կանգնելին չէ/ Միաբան արթավուն:
 2. Լուսաբար մեջ գրաւու խորար առ այս շենքը ընդունելիքը
մասնաւոն ձեր որ հակառակութեան հոգաւու պրուսած
ըլլու: Երբ բարձրացն հեռու կ'ացնենք ինչուա:
 3. Ճաշուուն ճախիրը միտչէ կասանան առ պահու: Չուրանախա-
ւուն ի առ առ առ: